

POSTANOWIENIE

Dnia 26 listopada 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wiesław Koziół (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Andrzej Stępkowski

SSN Jacek Błaszczak

w sprawie W. L.

skazanego z art. 148 § 1 k.k.

po rozpoznaniu na posiedzeniu w dniu 26 listopada 2020 r.

wniosku obrońcy skazanego o wznowienie postępowania zakończonego wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 23 lipca 2015 r., sygn. akt II A Ka (...), utrzymującego w mocy wyrok Sądu Okręgowego w G. z dnia 11 marca 2015 r., sygn. akt XIV K (...)

p o s t a n o w i ł:

1. wniosek oddalić;
2. zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz adwokata G. K. – Kancelaria Adwokacka w W. kwotę 442 zł. i 80 gr. (czterysta czterdzieści dwa złote i osiemdziesiąt groszy), w tym 23 % podatku VAT, tytułem wynagrodzenia za sporządzenie, jako obrońca z urzędu skazanego W. L., wniosku o wznowienie postępowania;
3. kosztami postępowania wznowieniowego obciążyć Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Adwokat G. K. – wyznaczony z urzędu – obrońca skazanego W.L., złożył do Sądu Najwyższego wniosek o wznowienie postępowania zakończonego wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 23 lipca 2015 r., sygn. akt II AKa (...). Wskazany wyrok utrzymo w mocy skazujący W. L., za zbrodnię zabójstwa, wyrok Sądu Okręgowego w G. z dnia 11 marca 2015 r., sygn. akt XIV K (...). We wniosku jako podstawę wznowienia podał przepis art. 540 § 3 k.p.k.. W uzasadnieniu powołał się na wyroki Europejskiego Trybunału Praw Człowieka: z dnia 25 października 2011 r., Richter przeciwko Polsce oraz z dnia 12 kwietnia 2018 r., C. przeciwko Polsce, i podniósł, że w przedmiotowej sprawie, mogło dojść do nieprawidłowego delegowania do składu Sądu Okręgowego w G. sędziego Sądu Rejonowego w G. J. W..

Prokurator Prokuratury Krajowej w pisemnym stanowisku z dnia 30 września 2020 r. PK IV Kw (...), stwierdził, iż brak jest podstaw do wznowienia postępowania.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Wniosek obrońcy skazanego W. L. o wznowienie postępowania nie zasługuje na uwzględnienie.

Działająca wyłącznie na korzyść skazanego podstawa wznowienia postępowania karnego ujęta w art. 540 § 3 k.p.k., jest konsekwencją unormowania z art. 46 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności – dalej powoływana jako Europejska Konwencja, iż ostateczny wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka – dalej powoływany jako Trybunał, uzyskuje moc wiążącą inter partem, a zatem państwo „pozowane” jest nim związane i żaden organ tego państwa nie może podważać stwierdzonego w wyroku naruszenia Europejskiej Konwencji. To właśnie z mocy ostatecznego wyroku Trybunału wywodzi się obowiązek podjęcia przez państwo „pozowane” działań w kierunku zadośćuczynienia temu wyrokowi, a

obowiązek ten spoczywa na wszystkich organach władzy, w tym i władzy sądowniczej. W uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 26 czerwca 2014 r., sygn. akt I KZP 14/14, przyjęto, że „potrzeba” wznowienia postępowania, o której mowa w art. 540 § 3 k.p.k., może dotyczyć nie tylko postępowania do którego odnosi się rozstrzygnięcie Trybunału o naruszeniu Europejskiej Konwencji, ale także do innych postępowań karnych, w których zaistniało naruszenie postanowień Europejskiej Konwencji tożsame w układzie okoliczności faktycznoprawnych do stwierdzonego w orzeczeniu Trybunału wydanym przeciwko Polsce (OSN KW 2014, z. 8, poz. 59). W złożonym do tej uchwały zdaniu odrębnym zaprezentowano pogląd, że rozstrzygnięcie Trybunału stwierdzające naruszenie Europejskiej Konwencji wydane w postępowaniu przeciwko Polsce stanowić może podstawę wznowienia postępowania w trybie art. 540 § 3 k.p.k. jedynie w sprawie, do której to rozstrzygnięcie bezpośrednio się odnosi (zdanie odrębne sędziego W. Kozielewicza zam. OSN KW 2014, z. 8, s. 15). W glosie do tej uchwały prof. dr hab. Romuald Kmiecik stwierdził, że zarówno obszerne uzasadnienie tej uchwały, jak i uzasadnienie całkiem odmiennego poglądu wyrażonego w zdaniu odrębnym, zawierają istotne i w równej mierze przekonywujące argumenty wspierające oba wzajemnie wykluczające się stanowiska interpretacyjne. Na zakończenie swoich rozważań zajął stanowisko, że zobowiązania międzynarodowe Polski w pełni realizuje literalna wykładnia art. 540 § 3 k.p.k., w myśl której potrzeba wznowienia postępowania sądowego prawomocnie zakończonego powinna wynikać z rozstrzygnięcia organu międzynarodowego wydanego w konkretnej sprawie (por. R. Kmiecik, Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 26 czerwca 2014 r., sygn. akt I KZP 14/14, OSP 2015, z. 2, poz. 20). Krytyczną glosę do tej uchwały napisała dr hab. Monika Zbrojewska (zam. LEX/el 2014). **Należy przypomnieć, że omawianej uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 26**

czerwca 2014 r., sygn. akt I KZP 14/14, nie nadano mocy zasady prawnej, a zatem nie wiąże ona wszystkich składów orzekających Sądu Najwyższego. Z mocy art. 87 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (tekst jednolity Dz. U. z dnia 6 maja 2019 r., poz. 825 z późn. zm.), uchwały pełnego składu Sądu Najwyższego, składu połączonych izb oraz całej izby, z chwilą ich podjęcia uzyskują moc zasad prawnych. Skład siedmiu sędziów może postanowić o nadaniu uchwale mocy zasady prawnej. Uchwały Sądu Najwyższego, które uzyskały moc zasad prawnych wiążą wszystkie składy orzekające Sądu Najwyższego. Związanie to ma charakter względny, gdyż wprowadzić skład orzekający nie może rozstrzygnąć konkretnej sprawy w sposób sprzeczny z interpretacją zawartą w uchwale mającej moc zasady prawnej, lecz – nie dzieląc takiej interpretacji – może zainicjować postępowanie wewnątrz Sądu Najwyższego zmierzające do uchwalenia rozstrzygnięcia w przedmiocie odstąpienia od poglądu mającego moc zasady prawnej (por. W. Koziół, Postępowanie w przedmiocie odstąpienia od uchwały Sądu Najwyższego mającej moc zasady prawnej, w: R. Olszewski (red.), *Artes serviunt vitae sapientia imperat. Proces karny sensu largo. Rzeczywistość i wyzwania. Księga jubileuszowa Profesora Tomasza Grzegorzcyka z okazji 70. urodzin*, Warszawa – Łódź 2019, s. 295 – 308).

Odnosząc powyższe rozważania do realiów faktycznych sprawy skazanego W. L., to oczywistym jest, że w sytuacji podzielenia wykładni art. 540 § 3 k.p.k., prezentowanej w zdaniu odrębnym do uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 26 czerwca 2014 r., sygn. akt I KZP 14/14, i glosach prof. dr Romualda Kmiecika oraz dr hab. Moniki Zdrojewskiej, wniosek obrońcy skazanego o wznowienie postępowania w oparciu o powołany przepis, jest oczywiście niezasadny, gdyż przecież w sprawie tego skazanego nie zapadło żadne ostateczne rozstrzygnięcie Trybunału.

Również wniosek obrońcy skazanego W. L. o wznowienie postępowania nie zasługuje na uwzględnienie gdy uzna się za trafną wykładnię przepisu art. 540 § 3 k.p.k., przyjętą w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 26 czerwca 2014 r., sygn. akt I KZP 14/14. Otóż Trybunał w sprawie Richter przeciwko Polsce zakwestionował prawidłowość delegowania sędziego sądu rejonowego do orzekania w sądzie okręgowy, albowiem uznano, iż prezes sądu okręgowego „zatwierdził oddelegowanie sędziego z mocą wsteczną”, zaś w sprawie C. przeciwko Polsce Trybunał dopatrywał się naruszenia ówczesnie obowiązujących przepisów art. 350 § 1 k.p.k. i art. 351 § 1 k.p.k. w związku z wyznaczeniem sędziego A. K. do sądu pierwszej instancji. Na marginesie można dodać, że uchybienie stwierdzone przez Trybunał w sprawie C. przeciwko Polsce, nie skutkowało wznowieniem, w trybie art. 540 § 3 k.p.k., wobec tego ostatniego postępowania karnego zakończonego wyrokiem skazującym (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2019 r., sygn. akt II KO 47/18, OSNK 2019, z. 7, poz. 34). W sprawie karnej przeciwko W. L. o sygn. akt XVI K [...], która toczyła się przed Sądem Okręgowym w G. w okresie od 20 stycznia 2015 r. do dnia 11 marca 2015 r, w pięcioosobowym składzie orzekającym rzeczywiście zasiadała sędzia Sądu Rejonowego w G. J. W.. **Była ona osobą uprawnioną do orzekania w tej sprawie. Bezspornym bowiem jest, że decyzją Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 października 2014 r., DSO – [...], wydaną na podstawie art. 77 § 1 pkt 1 i art. 46 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2013 r., poz. 427 z późn. zm.) została delegowana na okres od dnia 1 stycznia 2015 r. do dnia 30 czerwca 2015 r. do pełnienia obowiązków sędziego w Sądzie Okręgowym w G., z prawem przewodniczenia w sprawach rozpoznawanych przez ten Sąd w pierwszej instancji w składzie jednego sędziego i dwóch ławników albo w składzie jednego sędziego (por. dokumentacja – załącznik do tomu trzeciego**

akt Sądu Okręgowego w G. o sygn. XIV K (...)). Przypomnieć przy tym należy, że przepis art. 77 § 1 pkt. 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych nie został zakwestionowany przez Trybunał Konstytucyjny (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 15 stycznia 2009 r., sygn. akt K 45/07, opublikowany Dz. U. z dnia 22 stycznia 2009 r., Nr 9, poz. 57). Trybunał Konstytucyjny uznał, że przyznanie Ministrowi Sprawiedliwości kompetencji do delegowania sędziów, za ich zgodą, do wykonywania czynności sędziego w innym sądzie nie narusza tego aspektu zasady podziału władz, który akcentuje separację władz z uwagi na ich „minimum wyłączności kompetencyjnej.” Uzyskując uprawnienie do delegowania sędziów Minister Sprawiedliwości nie otrzymał instrumentu, który dawałby władzy wykonawczej prawo do rozstrzygania indywidualnych spraw typu sądowego lub wiążącego wpływania na rozstrzyganie takich spraw (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 15 stycznia 2009 r., sygn., akt K 45/07, OTK ZU 2009 r., z. 1A, poz. 3).

Kierując się przedstawionymi motywami Sąd Najwyższy rozstrzygnął jak na wstępie.